

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม

ผู้ศึกษาค้นคว้า สคราญจิต ศรีบุญมาศ ผู้อำนวยการโรงเรียนตากพิทยาคม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม

วิธีวิจัยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการภาคีเครือข่ายโรงเรียนตากพิทยาคม ปีการศึกษา 2559 รวมจำนวนทั้งสิ้น 528 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน ได้แก่ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารวิชาการ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารงบประมาณ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารบุคคล และรองผู้อำนวยการกลุ่มงานบริหารทั่วไป 2) ครู ใช้วิธีการกำหนดตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 103 คน 3) นักเรียน โรงเรียนตากพิทยาคม ใช้วิธีการกำหนดตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นของนักเรียนเป็นชั้นแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 336 คน ประกอบด้วยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับชั้นละ 56 คน 4) คณะกรรมการภาคีเครือข่ายโรงเรียนตากพิทยาคม ใช้วิธีการกำหนดตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ประเภทของคณะกรรมการภาคีเครือข่ายเป็นชั้น แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 84 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนตากพิทยาคม จำนวน 12 คน คณะกรรมการสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนตากพิทยาคม จำนวน 50 คน คณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนตากพิทยาคม จำนวน 12 คน และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนตากพิทยาคม ระดับโรงเรียน จำนวน 10 คน

วิธีดำเนินการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ศึกษา วิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาที่สร้างและพัฒนาขึ้น

ตอนที่ 4 ศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษา

โดยในแต่ละตอนนั้น มีรายละเอียดกระบวนการการวิจัย ประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการวิจัย 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ 3) การเก็บรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้สรุปผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษาจากการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างและพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษา มีผลสรุปดังนี้ตามแนวทฤษฎีการบริหารสถานศึกษา พบว่าต้องยึดหลักการสำคัญ 5 ประการ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน 2) วัตถุประสงค์ของโรงเรียน 3) การกำหนดโครงสร้างการบริหารโรงเรียน ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล 4) การจัดการศึกษาของโรงเรียน และ 5) กลไกการพัฒนาโรงเรียน องค์ประกอบของรูปแบบบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ระบบงานและกลไก เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้การพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษา มีรูปแบบการดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างรูปแบบ 2) การตรวจสอบหาคุณภาพของรูปแบบที่สร้าง และ 3) ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา พบว่า ควรใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3 ห่วง 2 เงื่อนไข 4 มิติ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปโดยควรมีการพัฒนาโดยการยึดหลักการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เน้นการกระจายอำนาจทางการบริหาร ปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ใช้หลักปรัชญาดังกล่าวในการบริหารสถานศึกษาทั้ง

4 กลุ่มงาน ประกอบด้วย กลุ่มงานบริหารวิชาการ กลุ่มงานบริหารงบประมาณ กลุ่มงานบริหารบุคคล และกลุ่มงานบริหารทั่วไป

2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนตากพิทยาคม สามารถสรุปผลได้ดังนี้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนตากพิทยาคม ได้ใช้สร้างและพัฒนารูปแบบ SPSS-DSA (SPSS-DSA Model) มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 2) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 3) กลไกการดำเนินงานของรูปแบบ และ 4) สรุปสาระสำคัญของรูปแบบ (Model) ได้แก่ Model 1 แสดงขั้นตอนการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนตากพิทยาคม รูปแบบ SPSS-DSA (SPSS-DSA Model) และ Model 2 กลไกการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนตากพิทยาคม รูปแบบ SPSS-DSA (SPSS-DSA Model) รูปแบบได้พัฒนาจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มีการนำร่างรูปแบบไปเสนอผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ มีการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้โดยผู้เชี่ยวชาญ มีการนำเสนอรูปแบบบริหาร และนำไปทดลองใช้การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนตากพิทยาคม รูปแบบ SPSS-DSA โดยรวมแล้วมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการศึกษา วิเคราะห์การใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่สร้างและพัฒนาขึ้นผลการศึกษา วิเคราะห์การใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนตากพิทยาคม รูปแบบ SPSS-DSA สรุปผลได้ดังนี้ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนตากพิทยาคม ในด้านความสำเร็จของสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนมีการบริหารจัดการระบบคุณภาพตามเกณฑ์รางวัลแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนมีการปฏิบัติตามเกณฑ์รางวัลศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีศูนย์การเรียนรู้ 4 ศูนย์การเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ 14 ฐานการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความพอเพียงได้อย่างยั่งยืน ยังผลให้นักเรียนได้รับทุนเศรษฐกิจพอเพียง (ทพพ.) อย่างต่อเนื่อง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากที่สุด และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการอยู่อย่างพอเพียง อยู่ในระดับมากที่สุด รวมไปถึงการมี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดี และมีผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าระดับชาติในทุกรายวิชา ผู้ปกครองและชุมชนมีความเชื่อมั่นต่อการนำนักเรียนเข้าศึกษาต่อยังโรงเรียนตากพิทยาคมในอัตราเพิ่มขึ้น ผลการประเมินโดยใช้แบบประเมินตามรูปแบบบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม พบว่า ทั้งรายด้าน ประกอบด้วย ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านนักเรียน ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านเครือข่ายพัฒนา และด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ และภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม รูปแบบ SPSS-DSA สรุปผลได้ดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม รูปแบบ SPSS-DSA พบว่า รูปแบบการบริหาร SPSS-DSA มีความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาในระดับมากที่สุด ทุกรายการประเมินผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามรูปแบบบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนตากพิทยาคม ตามขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาทั้งหมด 4 งาน ซึ่งบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5 ด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 งานและภาพรวมของการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด